

Warszawa, grudzień 1929 r.

ILUSTRACJA SZKOŁNA

Serja VI.

Kolekcja
Emilia Kornasia

Spis ilustracji

Nr 81.	W stajence.	Nr 90.	Jan Henryk Dąbrowski.
„ 82.	W ucieczce do Egiptu.	„ 91.	Książę Józef Poniatowski.
„ 83.	Choinka w górach.	„ 92.	Natarcie wojska Polskiego pod Samosierrą.
„ 84.	Kuropatwy na śniegu.	„ 93.	Spotkanie monarchów w Tylży.
„ 85.	Rewja wojskowa. Marszałek Piłsudski.	„ 94.	Nadanie Konstytucji Księstwu Warszawskiemu.
„ 86.	Rewja wojskowa. Piechota.	„ 95.	Ułani Legji Nadwiślańskiej.
„ 87.	Rewja wojskowa. Orkiestra.	„ 96.	Pułk grenadierów wojska Księstwa Warszawskiego.
„ 88.	Rewja wojskowa. Strzelcy podhalańscy.	„ 97.	Rok 1812. Napoleon podczas pochodu na Moskwę.
„ 89.	Napoleon I Bonaparte.	„ 98.	Śmierć Księcia Józefa.

Druk rotograviurowy wykonała „Prasa Polska” Sp. Akc. w Warszawie.

Wydawnictwo Związku Pol. Nauczycielstwa Szkół Powszechnych
w opracowaniu Komitetu Redakcyjnego tygodnika „PŁOMYK”.

Redaktor odpowiedzialny Józef Włodarski.

Adres redakcji i administracji — Warszawa, ul. Świętokrzyska 18.

Konto czekowe P. K. O. Nr. 19.707.

CM KEK

321872

24 tablic

Wpisano do Księgi Akcesji

Akc. Di nr 31 / 3 CM / 201 /

OD REDAKCJI.

Obecna serja, wbrew ustalonej normie, zawiera nie 16 obrazków lecz 18, okazało się to bardziej praktyczne ze względów technicznych. Warunki prenumery ty nie będą z tej racji zmienione, ale redakcja zastrzega sobie prawo wydania w przyszłości jednej serji o zmniejszonej liczbie ilustracyj. Najbliższe serje będą jednak liczyły również po 18 obrazków.

Na serję VI-tą składają się 2 obrazy o treści związanej z nadchodzącymi świętami, dwa obrazki zimowe, cztery zdjęcia z ostatniej rewji wojskowej w Warszawie i dziesięć sztuk ilustracyj do nauki historii. Uwzględniliśmy epokę napoleońską; przypominamy, że do tego działu również zaliczyć należy obrazek z Serji I, przedstawiający bitwę pod Raszynem (Nr. ilustracyi 9). Dział historyczny dlatego tak bogato jest reprezentowany w tej serji, że szkoły najwięcej proszą o obrazki historyczne i krajoznawcze, tymczasem obrazków z dziedziny historii dotychczas podaliśmy niewiele. Następna serja „Ilustracyi Szkolnej” uwzględni również historję, ponadto krajoznawstwo i lotnictwo.

Dział historyczny w niniejszej serji mogliśmy tak szeroko uwzględnić dzięki wybitnej pomocy Muzeum Narodowego

i Muzeum Wojska w Warszawie, zaco niniejszem redakcja składa gorące podziękowanie.

W ostatnich czasach redakcja otrzymuje bardzo dużo listów z wyrazami uznania za wydawnictwo oraz sporo życzeń w sprawie doboru treści obrazków. Za uznanie i słowa zachęty redakcja bardzo dziękuje, a wszystkie życzenia są skrzętnie notowane i stopniowo w miarę możliwości będą uwzględniane. Jednak najpilniejsze nawet potrzeby szkoły „Ilustracya” będzie mogła uwzględnić dopiero w ciągu dwóch, trzech lat. Wspominaliśmy już przy innej okazji, że redakcja, idąc po linii potrzeb szkoły, liczyć się musi z posiadanym materiałem ilustracyjnym, zdobycie którego nie jest sprawą łatwą.

Wszelkiego rodzaju pomoc w poszukiwaniu odpowiedniego materiału do „Ilustracyi” będzie przez redakcję przyjęta z wielką wdzięcznością, do reprodukcji nadają się jednak tylko pierwszorzędne zdjęcia z natury lub z oryginalnych obrazów. Dotychczas bardzo wielki zapas fotografii posiadamy z dziedziny krajoznawstwa, wszystkie inne działy domagają się ustawicznej troski.

Warunki prenumery ty.

Cena każdej serji w prenumeracie wynosi wraz z przesyłką 2 zł. (w Warszawie bez przesyłki). W handlu księgarskim cena serji wynosi 3 zł.

Obecnie administracja posiada jeszcze na składzie wszystkie poprzednie serje.

Adres redakcji i administracyi „Ilustracyi Szkolnej”

Warszawa, ul. Świętokrzyska 18. Konto czekowe P. K. O. № 19.707.

W STAJENCE.

W UCIECZCE DO EGIPTU

Z obrazu P. Stachewicza.

CHOINKA W GÓRACH.

KUROPATWY NA ŚNIEGU.

Z obrazu J. Chelmońskiego.

REWJA 11 LISTOPADA 1929 R. W WARSZAWIE. MARSZAŁEK JÓZEF PIŁSUDSKI.

Fot. W. Pikiel.

REWJA 11 LISTOPADA 1929 R. PIECHOTA.

Fot. W. Pikiel.

REWJA 11 LISTOPADA 1929 R. ORKIESTRA PIERWSZEGO PUŁKU SZWOLEŻERÓW.

REWJA 11 LISTOPADA 1929 R. STRZELCY PODHALAŃSCY.

NAPOLÉON.

JAN HENRYK DĄBROWSKI.

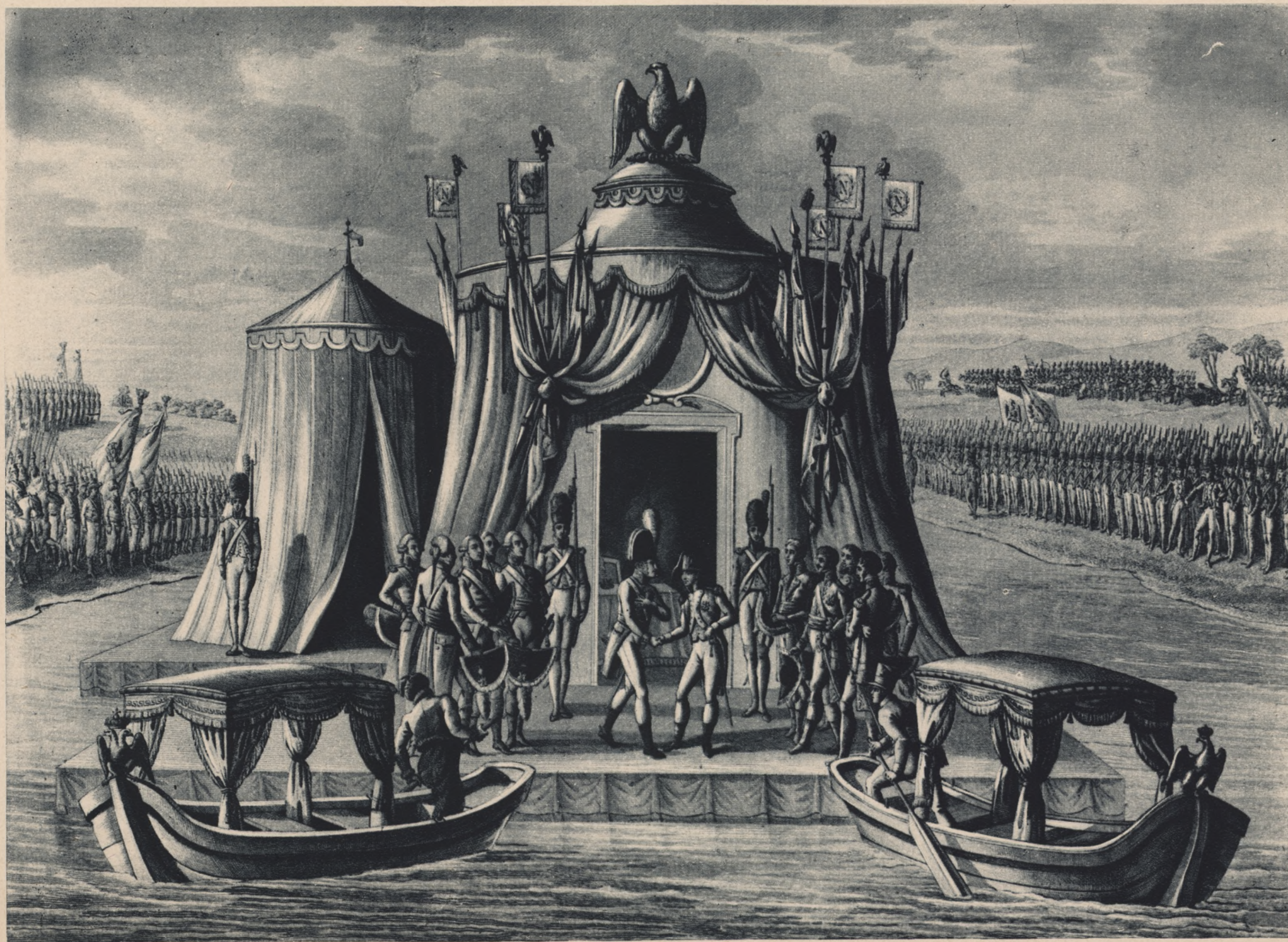

KSIĄŻE JÓZEF PONIATOWSKI.

NATARCIE ODDZIAŁU WOJSKA POLSKIEGO POD SAMOSIERĄ.

Z Muzeum Wojska w Warszawie. Z obrazu J. Suchodolskiego.

SPOTKANIE MONARCHÓW W TYŁŻY.

NADANIE KONSTYTUCJI KSIĘSTWU WARSZAWSKIEMU.

UŁANI LEGJI NADWIŚLAŃSKIEJ

PUŁK GRANADJERÓW WOJSKA KSIĘSTWA WARSZAWSKIEGO.

ROK 1812. NAPOLEON PODCZAS POCHODU NA MOSKWĘ.

ŚMIERĆ KSIĘCIA JÓZEFA.

Za długimi kolumnami wojsk podczas rewji przeciągały różne organizacje wojskowe, a więc strzelcy, przysposobienie wojskowe, organizacje byłych wojskowych.

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 88

Najładniej w swoich strojach góralskich wyglądał oddział strzelców podhalańskich, który przybył na uroczystość do Warszawy z dalekich gór.

Aktualności 18.

SPOTKANIE MONARCHÓW W TYLŻY.

Miasteczko Tylża leży na brzegu Niemna. Tam po zwycięskiej bitwie pod Friedlandem zjechał się w czerwcu 1807 r. Napoleon z cesarzem Rosji Aleksandrem I. Spotkanie nastąpiło na pomoście, rzuconym na Niemnie, a miało na celu porozumienie się w sprawie dalszego losu ziem polskich, odebranych Prusom. Tworzono różne plany, wreszcie stanęło na tem, że obwód Białostocki oddany

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 93.

będzie Rosji a z reszty utworzone zostanie niezależne Księstwo Warszawskie. W ten sposób doszło, choć w małych granicach, do wskrzeszenia niepodległego państwa. Nie nosiło to nowe państwo nawet nazwy „Polska”, lecz było to już częściowe wcielenie marzeń legjonistów i tych wszystkich, którzy w służbie Napoleona przelewali krew za Polskę.

Historja 6.

NATARCIE ODDZIAŁU WOJSKA POLSKIEGO POD SAMOSIERRĄ.

Polacy słyną w świecie jako doskonali żołnierze, lecz nigdy oręż polski nie dokonał takiego cudu, jak w czasie wojny Napoleona w Hiszpanji. Hiszpanja jest krajem górzystym. Aby dostać się do Madrytu, stolicy Hiszpanji, musiał Napoleon przeprawić się przez niedostępny łańcuch gór Guadarramy.

W łańcuchu tym było jedno przejście — wąwóz Samosierra. Wąwóz ten obsadzony był doskonale: na czterech jego załomach ziały ogniem 4 baterje dział hiszpańskich a na szczycie gęsto rozlokowana była piechota. Próżno Francuzi raz po raz przypuszczali atak do wąwozu. Wówczas Napoleon posłał tam 120 szwoleżerów pol-

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 92.

skich pod wodzą Kozińskiego, aby zdobyli wąwóz. Wszyscy generałowie uważali rozkaz ten za szaleństwo. Jak wicher pomknął oddział Kozińskiego. I oto stał się cud:

„Tam przepaść! Tam granaty! Wskok,
wskok, wskok do czarta!

„Baterja jedna! druga! i trzecia! i czwarta
Zdobyte...

Wprawdzie ze 120 ludzi zostało tylko 6 żołnierzy i 1 oficer, lecz Napoleon, pisząc pamiętnik tej wojny, nazwał atak ten „atakiem świetnym, jakiego nigdy nie było”.

Historja 5.

ŚMIERĆ KSIĘCIA JÓZEFA.

W 1813 r. utworzyła się przeciw Napoleonowi Koalicja, w skład której weszła Rosja, Austria, Prusy i Szwecja. Wszyscy dawni sprzymierzeńcy odstąpili Napoleona, pozostali wierni tylko Polacy pod wodzą Księcia Józefa.

W bitwie pod Lipskiem Napoleon poniósł klęskę. Odwrót armji osłaniał Książę Józef. Lecz saperzy francuscy za wcześniej wysadzili mosty na rzece Pleissie i El-

sterze, zanim Ks. Józef zdążył się przeprawić. Nie chcąc się oddać w niewolę nacierającym Kozakom, rzucił się z koniem w nurty rzeki Pleissy, którą z trudem przepłynął. Kilkakrotnie ranny uciekał dalej, lecz gdy usiłował przepłynąć Elsterę, nie zdołał już tego uczynić. Siły opuściły go, osunął się z konia i utonął

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 98.

Historja 11.

REWJA 11 LISTOPADA 1929 R. PIECHOTA.

Na placu im. Marszałka Piłsudskiego w Warszawie podczas rewji wojskowej urządzone są specjalne trybuny dla zaproszonych gości, urządzona też jest osobna trybuna dla Marszałka Piłsudskiego. Na obrazku widać tłumy

gości, góruje nad nimi pomnik Księcia Józefa Poniatowskiego (widać tylko przednią część konia). Z trybuny Marszałek Piłsudski rzuca wzrok na karne oddziały świetnie wyćwiczonej piechoty.

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 86.

Aktualności 16

REWJA 11 LISTOPADA 1929 R. ORKIESTRA PIERWSZEGO PUŁKU SZWOLEŻERÓW

Pierwszy pułk szwoleżerów przypomina sławną jazdę polską z czasów Księstwa Warszawskiego. Na obrazku przedstawiony jest moment, gdy trębacze grają fanfary.

Oprócz kawalerji i piechoty w rewji wojskowej brały udział i inne rodzaje broni, jako to artylerja, pancerniki i t. p.

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 87.

Aktualności 17.

KUROPATWY NA ŚNIEGU.

Po pustem polu rozsnuło się stadko kuropatw. Mróz, wiatr... Śnieg zawiął pożywienie... Biedne, ptaki! Czy znajdzie się miłościwe serce, które je ochroni? Czy

znajdzie się litościwa ręka, która dla nich, takich zziębniętych i głodnych, rozsypie na śniegu garść ziaren?

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 84.

Przyroda 9.

JAN HENRYK DĄBROWSKI.

To imię tego, który po rozbiorach Polski pierwszy dał znać światu, że „Jeszcze nie zginęła”. Był on twórcą legjonu polskiego we Włoszech, zawiązanego za zgodą Napoleona w 1796 roku. W dwa lata później na czele Polaków wkraczał jako zwycięzca do Rzymu, gdzie otrzymał cenną pamiątkę — szablę po Sobieskim. W 1806 roku z rozkazu Napoleona organizował powstanie w Wielkopolsce. Odznaczył się w bitwie pod Tczewem. W Księstwie Warszawskim był wodzem t. zw. Legji Trzeciej. Brał udział w wojnie 1809 i 1812 r.

Po nieszczęsnej bitwie pod Lipskiem przeprowadził za rzekę resztki wojska polskiego. Imię Dąbrowskiego to symbol krwawego, nieugiętego wysiłku pod sztandarem niepodległości. Wierzył zawsze w Polskę i w sprawiedliwość.

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 90.

Portret 6.

REWJA 11 LISTOPADA 1929 R. W WARSZAWIE. MARSZAŁEK JÓZEF PIŁSUDSKI.

W uroczyste dni narodowe na największym placu w Warszawie odbywa się zazwyczaj rewja wojskowa, to jest przegląd wojskowy. W ubiegłym miesiącu odbyła się taka rewja w rocznicę odbudowania Polski, t. j. 11 listopada.

Na obrazku jest przedstawiony moment, gdy na rewję w towarzystwie adjutantów przybywa twórca armii polskiej, Pierwszy Marszałek Polski Józef Piłsudski. Na koniu obok Marszałka siedzi wiceminister wojny generał Konarzewski.

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 85.

Aktualności 15.

PULK GRENADJERÓW WOJSKA KSIĘSTWA WARSZAWSKIEGO.

Wojsko było w Polsce zawsze chlubą narodu. Po trzecim rozbiorze wojsko polskie przestało istnieć i dopiero w Księstwie Warszawskim powstały nowe kadry. Wojsko to otoczone było wielką troską całego narodu. Specjalnie dobrani, rośli i zdolni piechurzy stanowili oddziały grenadjerów.

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 96.

Historja 9.

UŁANI LEGJI NADWIŚLAŃSKIEJ.

Część wojska Księstwa Warszawskiego została przydzielona do armji Napoleona i udała się z armją francuską do Hiszpanji, wojska te otrzymały nazwę Legji Nadwiślańskiej. Z pośród wszystkich rodzajów broni największą popularnością cieszyli się ułani. Księcia Józefa nazywano „pierwszym ułanem Polski”, o ułanach też układano najwięcej piosenek.

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 95.

Historja 8.

Smutna i opłakana była kampania wojsk napoleońskich w r. 1812 na Moskwę. Najcięższy był powrót. Straszna zima, głębokie zaspy śnieżne, siarczysty mróz, niedostatek odzieży i żywności dziesiątkowały wielką armję. Nieraz stawał Napoleon w zadumie przed swym sztabem, przewidując może ciężką klęskę, jaka spotkać miała jego wielką armję.

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 97.

Historja 10.

W STAJENCE.

Cóż to za noc ze wszystkich nocy najszczęśliwsza?
To noc Bożego Narodzenia.

W ubogiej stajence, na skromnej pościółce z siana, wśród zwierząt dobrych i wśród prostych ludzi narodził się Jezus maleńki, Król królów, Syn Boży

Radość ogromna napęłnia serca wszystkiego, co żyje:

— Bądź pozdrowione! bądź uwielbione Dzieciątko Święte, któreś przyszło pomiędzy nas niegodnych i grzesznych, aby nas zbawić!

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 81.

Religja 1.

W UCIECZCE DO EGIPTU.

Zły człowiek, Herod, król możny, rozkazał zabić Boże Dzieciątko.

Ciemną nocą, nocą głęboką wyprowadził Święty Józef tajemnie Najświętszą Panienkę i Jezuska z niegościnnego miasta.

Biedni są, więc Święty Opiekun pieszo, a Matka Boska z Dziecięciem na małym, szarym osiołku do kraju bardzo dalekiego śpieszą, do Egiptu. Tam znajdą bezpieczne schronienie przed Herodem.

Spotykają Ich po drodze ludzie prości, dobrzy ludzie:

— Spocznijcie chwilę — proszą, — osiołka waszego napoimy wodą z naszej studni i przełamiemy się z Wami naszym chlebem. A o szczęśliwą drogę Waszą modlić się będziemy co dnia, póki nie dojedziecie zdrowo do Egiptu!

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 82.

Religja 2.

CHOINKA W GÓRACH.

Cichym zimowym zmierzchem sfrunęły z nieba białe Anioły Zimy. Żal im było pustej, odartej z kwiatów, ziemi, pracowały więc pilnie noc całą, srebrny śnieg siejąc przez anielskie sita.

Gdy rankiem wzeszło słońce, nie poznało ziemi: była cała srebrna i iskrząca.

Zachwycone słoneczko schyliło się niżej i zawiesiło swoje złote promyki jak złote nitki na ustrojonej śniegiem jodełce.

Czy nie jest to najpiękniejsza świąteczna choinka, choć stoi w pustym polu?

Przypatrzcie się tylko!

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 83.

Krajoznawstwo 26.

NADANIE KONSTYTUCJI KSIĘSTWU WARSZAWSKIEMU.

Po zjeździe w Tylży i utworzeniu Księstwa Warszawskiego przyjął Napoleon w Dreźnie delegację polską i wręczył jej opracowaną przez prawników francuskich Konstytucję Księstwa. Według nowej Konstytucji Księciem dziedzicznym zostawał Fryderyk saski, który miał sprawować władzę przy pomocy 6 ministrów.

Władza prawodawcza należała do Sejmu, w skład którego wchodziłi posłowie od szlachty i od gmin.

Konstytucja ustanawiała nieznany dotychczas w Polsce stan płatnych przez rząd urzędników. Wielką jej zasługą było to, że znosiła poddaństwo chłopów i wprowadzała równość obywatelską wszystkich stanów.

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 94.

Historja 7.

KSIĄŻĘ JÓZEF PONIATOWSKI.

Ulubiony bohater polski z czasów porozbiorowych. Walczył w obronie Konstytucji 3 maja z Rosją i Targowiczaniem. W Księstwie Warszawskim był ministrem wojny. W 1809 r. odniósł nad Austriakami zwycięstwo pod Raszynem, potem odzyskał dla Księstwa zabór austriacki. W sojuszu z Napoleonem szedł na czele pułków polskich w 1812 r. na Moskwę. Pozostał wierny Napoleonowi nawet wówczas, gdy opuściło go powodzenie i wszyscy sprzymierzeńcy. Zginął w 1813 r. pod Lipskiem, zasłaniając odwrót armji Napoleona.

Książę Józef otrzymał zaszczytny tytuł marszałka Francji. Jest on wcieleniem rycerskiego honoru Polski, rycerzem bez skazy.

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 91

Portret 7.

NAPOLEON I BONAPARTE.

Od 1804 r. był cesarzem Francuzów. Pochodził z miasteczka Ajaccio na Korsyce. W 26 roku życia był generałem, a w 28 naczelnym wodzem armji francuskiej, walczącej we Włoszech. Napoleon był jednym z największych wojowników świata. Największe jego zwycięstwa były nad Austrią pod Austerlitz i Wagram i nad Prusami pod Jeną. Prócz tego walczył zwycięsko w Hiszpanji, Egipcie, Rosji. Pokonany w 1813 r. pod Lipskiem przez Koalicję, złożoną z Rosji, Prus, Austrii, Szwecji złożył koronę i udał się na wyspę Elbę.

W 1815 r. stanął znów w Paryżu na czele nowej armji. Powtórnie pokonany przez Anglików i Prusaków pod Waterloo, jako więzień angielski osadzony został na wyspie św. Heleny, gdzie w 1821 r. umarł.

Los Polaków był związany z losem Napoleona, gdyż Polacy byli jego sprzymierzeńcami na wszystkich pobojuwiskach.

„Ilustracja Szkolna”, r. 1929, Nr. 89

Portret 5.

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

CM KEK 321872

000-321872-00-0